

**Emlékezés Báró Korányi Sándor halálának 71. évfordulóján
a Fiumei úti Nemzeti Sírkertben
(2015. április 12.)**

Báró Korányi Sándor professzor szellemiségének megőrzése és gondozása a Kroányi Klinika – ma a Semmelweis Egyetem I. sz. Belgyógyászati Klinikája – kiemelt feladata. A krónikus veseelégtelenség fogalmának megalkotása, annak a klinikai diagnosztikában történő bevezetése múlhatatlan érdeme Korányi Sándornak, azonban a szellemiség ennél több, szélesebb értelmű fogalom, amelynek felismerése, követése Korányi Sándor minden utódjának nagy feladata. 1991-ben, báró Korányi Sándor születésének 125. évfordulóján Holló István professzor, a klinika akkori vezetője a Magyar Belorvosi Archívum oldalain próbálta összefoglalni a Korányi iskola és a Korányiak szellemi hagyatékának rá leginkább ható, a benne leginkább élő, a tanszéken folyamatosan alkalmazni próbált sajátosságait. Holló professzor úr a nagyhírű orvosi iskola legfontosabb értékének azt a megbonthatatlan egységet nevezte, ami a cél, a beteg ember gyógyítása, a betegségek megelőzése, valamint az azt szolgáló szellemi módszer, a természettudományos gondolkodásmód és objektivitásra való törekvés között fennállt a Korányi által vezetett klinikán. ⁽¹⁾

Magam a Holló István professzor úr által vezetett klinikán tanultam a belgyógyászatot, gondolkodásmódomat alapvetően befolyásolta az a szellemiség, amit Holló professzor úr megérezett a Korányi iskolából és képviselt a napi munkában a klinikán. A körelőzményi adatok fontossága, a fizikális vizsgálat gondossága, a laboratóriumi eredmények kritikus értékelése mellett a kórfolyamatok mögött álló kórélettani háttér értése, az annak befolyásolására irányuló, tudományos igényű megközelítés úgy ragadott engem is magával, ahogy az Korányi idejében az akkori tanítványokkal történhetett.

Holló professzor Korányit nem ismerte, a szellemi örökséget a tanítványok közvetítésével vette át. Magam már a tanítványok tanítványától kaptam a szellemiséget, azt az alkotást, amit most nekem kell tovább vinnem. Báró Korányi Sándor így beszélt a szellemi örökség természetéről 1936-ban, a Magyar Élettani Társaság VI. vándorgyűlésén:

„Az embert túlélő alkotások sokfélék lehetnek. Egyik fajtájukat a művészek és költők hagyják reánk. Michelangelo tovább hat a Szent-Péter-templomban, a sixtusi kápolnában, Shakespeare tragédiáiban, amíg csak van aki bennők gyönyörködik. Az, ami belőlük reánk maradt, változhatatlan, kővé meredt emléke egyéniségünknek. Ilyen a szegedi Templom-tér is. Ami a politikus, a tudós után megmarad, az egészen más természetű. Az, ha egyáltalában figyelmet érdemel, folytatódó akcióban érvényesül. Az, amit alkotója tett bele egyéniségéből, munkára serkent másokat. Ez a munka lehet az ő kezdeményezésének eredménye, de már nem az övé. Az művébe idegen egyéniségek befolyását viszi bele. Minél nagyobb volt megindítója a mű kidolgozásában, annál több idegent sodor bele és azt lehet mondani, hogy minél nagyobb volt a gondolat, amelyből származott, annál hamarabb, annál nagyobb területen széled szét folytatása, annál inkább válik az személytelenné, a tudományos élet fejlődésének csak stációjává, amelyet névhez kötni csak a tudománytörténetnek érdeke, a hálás utókornak kötelessége.

A képzőművész nagyságának jutalma az, hogy műve nagysága változatlan formában hirdeti, de mihelyt készen áll, nem változik, tehát ha hat is, nem él. A politikusé, a tudósé az, hogy műve él, de ennek ára, hogy annak egyénisége, aki életre hívta, ebbe a tőle elszakadó életbe olvad bele és egyénisége beleolvadásával eloszlik.” ⁽²⁾

Ennél szebben aligha lehetett volna leírni a szellemiség továbbvitelének természetét. A nagy gondolat személytelenedésének természete talán magyarázatot adhat arra a tényre is, hogy Korányit méltatlanul kevészer idézik/idézzük tudományos közleményekben. Ez hasonló lehet ahhoz, a Radó János professzor úr által tett szellemes megállapításhoz, hogy kinek jut eszébe ma Röntgent idézni akkor, amikor az általa kitalált képalkotás módszerét alkalmazza betegellátó és tudományos tevékenysége során.

A Korányitól származó gondolatok - amelyeket a gróf Klebelsberg Kunora történő emlékezés alkalmával tett 1936-ban – egyértelműen azt bizonyítják, hogy báró Korányi Sándor nem pusztán kiemelkedő tudású kutató orvos és klinikus volt, hanem az immanens és transzcendens létezését és gondolatvilágát ismerő, azt tettekkel és szavakkal kifejezni tudó, filozofikus mélységeket elérő gondolkodó.

Engedjék meg, hogy az 1936-ban elhangzott, a kiemelkedő alkotást maga után hagyó gróf Klebelsberg Kunot méltató beszéd egy másik részletét is idézzem:

„A szép, a jó és igaz tudatára ébredt ember nem nyugodhatik bele abba, hogy olyan világban él, amelyet csak a természet kérlelhetetlen logikája vezet, amely Renan szerint „abszolút érzéketlen, transzcendentálisan immorális és, hogy benne a történelemnek és a társadalomnak igazságtalansága nem kisebb, mint a természeté”. Aki ezt érzi, lelkiülete, kultúrája, cselekvőképessége szerint különbözőképpen viselkedik törekvéseiben arra, hogy átérzéséből eredő szenvedését enyhítse. Az egyik vakon száll szembe az ellenségeseknek érzett erővel és elbukik. A másik, kit passzivitása megadásra hajt, ellenállás nélkül adja át magát sorsának, vesztének. A harmadik szenvedéseire vallásában keres vigaszt és reményt. A költő, a művész fantáziájában teremt magának világot, amelyben a nép, a jó és az igaz uralkodik és vannak órái, amelyekben a reális világos felejtve tervezőjévé válik annak az eljövendőnek, amelyben és amelyért élni érdemes. De azt csak álmaikban bízó olyan aktív, olyan erős emberek valósíthatják meg, akik az anyagot gyúrni, ha kell zúzni, aztán emberi céloknak megfelelő alakban kényszeríteni képesek és abba életet tudnak lehelni. Az ilyen emberek házakat építenek, földet művelnek, állatokat tenyésztenek, társadalmakat organizálnak, megtanulják azt, hogyan lehet a természet erőit megfékezni, irányítani, termelő munkába fogni és segítségükkel közelebb jutni ahhoz a világhoz, amelyben az ember gyönyörködhetik, életét megnyújthatja, élvezheti, annak értékeit megsokszorozhatja, jót tehet és magát fokozódó biztonságban érezheti. Az ez irányba vezető út rögös, kanyargós. Az sokszor zsákutcákba visz, minduntalan kerülőkön át vezet. Rajta a vándort sokszor vezeti félre délibáb – de a történelem tanúskodik felőle, hogy az emberiségnek az a része, amelyet ilyen törekvésű emberek vezettek, minden viszontagság ellenére, minden viszontagságon keresztül, előre és felfelé halad....” (2)

Bár e sorok a kiemelkedő, Korányi Sándor által is nagyra becsült kultuszminiszter életútját méltatják, számomra nem kétséges, hogy a szép, a jó és igaz tudatára ébredt ember jellemzése báró Korányi Sándorra is pontosan ráillik. Tevékenysége, gondolatai, életútja sokunk számára olyan példa, aminek követése egy egész életet meghatározó feladat.

Dr. Szathmári Miklós

egyetemi tanár

a Semmelweis Egyetem I. sz. Belgyógyászati Klinikájának igazgatója

Irodalom:

1. Holló I.: 125 éve született Korányi Sándor. Magyar belorvosi Archívum 1992;33:109-110.
2. Klebelsberg Emlékkönyv (válogatta gróf Klebelsberg Éva). A válogatás alapján eredeti címe: Gróf Klebelsberg Kuno emlékezete 1932-1938. Gróf Klebelsberg Kiadó 2013; 32-40.